

Tarkastuslautakunnan valtuustokauden 2025–2029 arviointisuunnitelma

Lainsäädännölliset ja eettiset lähtökohdat tarkastuslautakunnan arviointitoiminnalle

Tarkastuslautakunta on laatinut valtuustokauden arviointisuunnitelman, jossa on huomioitu valtuuston päättämä kaupunkistrategia.

Tarkastuslautakunnan tehtävä on (kuntalaki 121 §):

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, onko kunnan ja kuntakonsernin toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi käsittää myös kuntien yhteistoiminnan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan (kuntalaki 6 §). Useissa erityislaeissa on todettu yhteistyövelvoite kuntien, hyvinvointialueen, maakunnan ja muiden toimijoiden kuten järjestöjen ja yhdistysten kesken.

Tarkastuslautakunnan on laadittava arviointisuunnitelma valtuustokaudelle, mitä voidaan täydentää vuosittaisessa työohjelmassa. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan arviointi on osa demokraattiseen päätöksentekoon sisältyvää valvontatehtävää. Lautakunta työskentelee suoraan valtuuston alaisuudessa ja sen asema on kunnan toimivasta johdosta riippumaton. Arviointi lisää hallinnon avoimuutta ja luotettavuutta sekä kokonaiskuvan muodostamista kaupungin järjestämien palvelujen vaikuttavuudesta.

Arviointikohteet ovat kaupungin toiminnan ja talouden kannalta merkittäviä ja toiminnan vaikutukset ulottuvat laajasti asukkaisiin tai palvelujen käyttäjiin. Tarkastuslautakunnan eettinen velvollisuus on ymmärtää arvioinnin kohdetta kokonaisvaltaisesti. Arvioinnin kriteerit tuodaan avoimesti esille ja ne johdetaan lainsäädännöstä, kaupunkistrategiasta, talousarvion,

hyvinvointikertomuksen ja muiden poikkihallinnollisten ohjelmien tavoitteista, kaupungin ohjeista ja toimintaa ohjaavista hyvistä käytännöistä.

Tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan tehtävä on arvioida tuloksellisuuden kokonaisuutta; miten kaupungin toiminnassa ja palveluissa onnistutaan. Tuloksellisuuden arviointi sisältää taloudellisuuden/tuottavuuden, kustannustehokkuuden, palvelun laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin. Mikäli kaikkia palveluun vaikuttavia tekijöitä ei pystytä mittaamaan ja sisällyttämään mukaan arviointiin, on myös tehtyjen rajausten esittäminen olennaista arvioinnin toteuttamisessa.

Kaupungin toiminta on tuloksellista silloin, kun asukkaat saavat tarpeidensa mukaisesti palveluja, joista syntyy myönteisiä vaikutuksia heidän hyvinvointiinsa ja kaupungin toiminta on taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävä.

Tuloksellisuus ja tarkoituksenmukaisuus liittyvät siihen, kuinka hyvin palvelut toteuttavat niille asetetut tavoitteet ja kuinka järkevää niiden järjestäminen on kokonaisuuden kannalta. Tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan usein päätöksenteon yhteydessä, järjestetäänkö palvelu itse, ulkoistetaanko se vai tehdäänkö yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Arviointitiedon hyödyntäminen

Arviointikertomus on yksi tietolähde kaupungin toimintojen kehittämisessä. Kuntalain mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. On tärkeää, että tarkastuslautakunnan arvioinnin tuloksia tulkitaan yhdessä esitetyt arvioinnin näkökulmat ja perustelut huomioon. Tarkastuslautakunnan jäsenillä ja valmistelevilla viranhaltijoilla on arvioinnin tekijöinä tiedonvälittäjän rooli päätöksentekijöiden ja kaupungin asukkaiden kesken. Arviointikertomus vahvistaa asukkaiden tiedonsaantia kaupungin toiminnasta.

Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta sen jälkeen, kun arviointikertomus on käsitelty valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Valtuustokauden arviointikohteet

Valtuustokauden arviointisuunnitelmaa tarkennetaan tarkastuslautakunnan vuosittaisessa työohjelmassa. Suunnitelma perustuu tarkastuslautakunnan työtä ohjaaviin arviointiperiaatteisiin ja -menetelmiin (tark.ltk 18.6.2025 § 42).

Arviointikaudella seurataan kaupunkistrategiaan perustuvien ohjelmien toimeenpanoa ja raportointia. Keski-Suomen tarkastuslautakunnat (hyvinvointialue, maakunnan liitto ja kunnat) tekevät arviointiyhteistyötä. Yhteisestä arviointiaiheesta sovitaan vuosittain tarkastuslautakuntien puheenjohtajien verkostossa ja arviointiaihe johdetaan kaikkien toimijoiden yhteisestä strategisesta tavoitteesta. Vuoden 2025 arviointi liittyy lasten ja nuorten mielen hyvinvointiin.

Vuositain arvioitavia	
Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden arviointi	toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumat ja poikkeamien syyt
Kaupungin ja konsernin talouden tasapainoisuus/konsernin kokonaisuus	- kirjanpidollinen ja rahoituksellinen tasapaino - valtuuston hyväksymät talouden tasapainottamisen toimenpiteet - vertailukaupungit talouden tasapainon arvioinnissa
Arviointikertomusten vaikuttavuuden seuranta	kaupunginhallituksen lausunto arviointikertomukseen/toimenpiteiden seuranta

Tuloksellisuusarviointien jakautuminen valtuustokaudelle				
Arviointikohde	2025	2026	2027	2028
Konsernihallinto				
Digitalisaatio	x		x	
Henkilöstö		x		x
Päätöksenteko ja ennakko vaikutusten arviointi	x			x
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut			x	
Kolmas sektori palvelutuotannossa				x
Omistajaohjaus ja konserniohjeet			x	
Hankinnat			x	
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut				
Elinkeinopalvelut	x	x		x
Työllisyyspalvelut	x	x		x
Kasvu ja oppiminen				
Varhaiskasvatus ja esiopetus		x	x	
Perusopetus		x		x
Nuorisopalvelut		x	x	
Kulttuuri ja liikunta				
Kirjastot			x	
Teatteri		x		
Sinfonia			x	
Museot		x		
Jyväskylän kansalaisopisto			x	
Liikuntapalvelut		x		x
Kaupunkirakenne				
Kaupunkisuunnittelu		x		
Liikenne			x	
Rakentaminen ja ympäristö	x		x	
Kadut ja puistot		x		x
Asiakas- ja tukipalvelut				x
Liikelaikokset ja tytäryhteisöt + tilintarkastus				
Tilapalvelu-liikelaitos	x			
Kaupungin ruokapalvelut		x		
Alva-yhtiöt Oy				x

Korkeakouluysteistyö/Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy			x	
Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy	x			
Mustankorkea Oy			x	
Jykia Oy			x	
Jyvä-Parkki Oy		x		
Education Facilities Oy				x
Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy				x
<i>Tilintarkastuspalveluiden kilpailutus</i>		x		
Yhteensä	7	13	14	12

Valtuustokauden aikaiset tuloksellisuusarvioinnit	
Arviointikohde	Ajankohta
Kaupunkistrategian toteutuminen	2028
Konsernihallinto	
Digitalisaatio (ICT): -ICT-kehittäminen; ict-palveluiden ulkoistaminen/palvelumuutokset, kustannusten seuranta, tekoälyn hyödyntäminen, -Kokonaisarkkitehtuuri, henkilöstön osaamisen kehittäminen	2025 2027
Henkilöstö: -Työterveyshuolto; asiakasmäärät, painopisteet, kustannukset, muutostarpeet -Henkilöstön saatavuus ja työnantajamielikuva	2026 2028
Päätöksenteko ja ennakkovaikutusten arviointi: -Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi/Lapsivaikutusten arviointi yhdessä Keski-Suomen tarkastuslautakuntien kanssa -Ennakkovaikutusten seuranta	2025 2028
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut: -Kuntalaisten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet; osallistuva budjetointi/asukaspaneelit, kuntalaisaloitteet	2027
Kolmas sektori: -Kolmannen sektorin osuus kaupungin palveluissa; Työllisyyden ja elinvoiman edistäminen/ kaupungin yhteistyö järjestöjen kanssa	2028
Omistajaohjaus ja konserniohjeet: -Kaupunkikonsernin kokonaisuus; konserniohjeistus	2027
Hankinnat: -Hankintalain uudistus/sidosyksikköhankinnat	2027

Valtuustokauden aikaiset tuloksellisuusarvioinnit	
Arviointikohde	Ajankohta
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	
Elinkeinopalvelut: -Jyväskylän elinvoiman kehittyminen; ekosysteemisopimus, yritysysteistyö -Elinkeinopalvelujen vaikuttavuus	2025 2026, 2028
Työllisyyspalvelut: -International House Jyväskylän toiminta -Työttömyysturvan kuntaosuuteen vaikuttaminen -Kuntouttava työtoiminta	2025 2025, 2026 2028

Valtuustokauden aikaiset tuloksellisuusarvioinnit	
Arviointikohde	Ajankohta
Kasvu ja oppiminen	
Varhaiskasvatus ja esiopetus:	
-Esiopetuskokeilun tulokset Jyväskylässä	2026
-Päiväkodit oppimisympäristöinä ja päiväkotien saavutettavuus	2027
Perusopetus:	
-Oppimisen tuen toteutuminen	2026
- Oppimisen tuen toteutuminen toiselle asteelle siirryttäessä: Yhdessä Gradian tarkastuslautakunnan kanssa	2026
-Oppimistulosten seuranta ja vaikuttavuusinvestoinnit	2028
Nuorisopalvelut:	
-Nuorten talo/Ohjaamon asiakasvirrat, vaikuttavuus (hyvinvointialueen palvelut Ohjaamossa)	2026
-Nuorten ennaltaehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvoinnin vahvistaminen	2027

Valtuustokauden aikaiset tuloksellisuusarvioinnit	
Arviointikohde	Ajankohta
Kulttuuri ja liikunta	
Kirjastot:	
-Kirjastoverkko	2027
Teatteri:	
-Peruskorjauksen onnistuminen	2026
Sinfonia:	
-Kulttuurinen merkitys/asiakaspalautteet	2027
Museot:	
-Museoiden tilaratkaisut	2026
Jyväskylän kansalaisopisto:	
-Kaupungin avustus/toiminnan volyymi	2027
Liikuntapalvelut:	
-Liikuntapalveluiden sisätilat/koulujen liikuntatilat, ulkoliikuntapaikat	2026
-Liikkumisohjelman toteutuminen, Hippos-tilat	2028

Valtuustokauden aikaiset tuloksellisuusarvioinnit	
Arviointikohde	Ajankohta
Kaupunkirakenne	
Kaupunkisuunnittelu:	
-KymppiR:n ja TYKKI-ohjelman toteutuminen	2026
Liikenne:	
-Ympäristöystävällinen liikkuminen; Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma	2027
-Liikenteen sujuvuus/liikennejärjestelyt/paikoitus	
Rakentaminen ja ympäristö:	
-Hiilineutraalisuus- ja resurssiviisaustavoitteet	2025
-Rakennusluvut ja prosessien sujuvuus	2027
Kadut ja puistot:	
-Luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja vieraslajien torjunta	2026

-Katuja korjaus	2028
Asiakas- ja tukipalvelut:	
-Paikkatietojärjestelmä	2028

Valtuustokauden aikaiset tuloksellisuusarvioinnit	
Arviointikohde	Ajankohta
Liikelaitokset ja tytäryhteisöt + tilintarkastus	
Tilapalvelu-liikelaitos: -Tavoitteiden toteutuminen ja resurssiviisaustyö -Rakentaminen ja valvonta -Sisäilmasto	2025
Kaupungin ruokapalvelut	2026
Alva-yhtiöt Oy: -Tavoitteiden toteutuminen -Resurssiviisaus / Innovaatiot	2028
Korkeakouluyhteistyö/Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy: -Yrittäjyyskoulutuksen vahvistaminen/kaupunkiyhteistyö/yliopistoyhteistyö	2027
Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy: -Toiminnan ja talouden tavoitteet, vuokra-asuntotilanne Jyväskylässä	2025
Mustankorkea Oy: -Sekajätteen määrä ja laatu/kompostoreiden käyttö	2027
Jykia Oy: -Elinkeinopoliittisten kumppanuushankkeiden vaikutukset	2027
Jyvä-Parkki Oy: -Pysäköintihallien käyttöaste	2026
Education Facilities Oy: -Kiinteistöjen tilanne	2028
Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy:	2028
Tilintarkastuspalveluiden kilpailutus:	2026